

**SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE NÕUKOGU
TÖÖRÜHM SOOLISEST JA SEKSUAALSEST AHISTAMISEST KÕRGKOOUIDES
KOHTUMISE PROTOKOLL**

16.12.2021

Virtuaalne koosolek

Algus kell 10.00

Lõpp kell 11.30

Juhatas: Rainer Kattel

Protokollis: Lee Maripuu

Võtsid osa: Reet Laja, Rainer Kattel, Ülle Ernits, Kristina Šmigun-Vähi, Eha Reitelmann, Marju Raju, Lee Maripuu, Kaire Raasik, Margus Haidak, Heidy Roosimägi, Liina Kanter, Kristin Pintson, Anu Allas

Kutsutud: Anne Kruusement (Justiitsministeerium)

PÄEVAKORD

- Soolise ja seksuaalse ahistamise regulatsioonidest Eestis teeb ettekande Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika nõunik Anne Kruusement;
- Ülle Ernits (Rakenduskõrgkoolide Rektorate Nõukogu, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool) annab ülevaate, kui kaugele on jõudnud kõrgkoolide koostöö ning regulatsioonide läbivaatamise ja ühisavalduse tegemise protsess;
- EÜL-i juhatuse esindaja annab ülevaate üliõpilaskonna tegevusest ja edasistest plaanidest;
- Edasised sammud töörühma töös.

1. Anne Kruusement (Justiitsministeerium) andis ülevaate soolise ja seksuaalse ahistamise regulatsioonidest Eestis: 1) kuidas on sooline ja seksuaalne ahistamine Eesti õigusaktides reguleeritud; 2) kuidas Justiitsministeeriumi hinnangul praegune õigusraamistik toimib?; 3) Kas või mida on plaanis muuta? (slaidid lisatud).

Arutelu: Seksuaalse ja soolise ahistamise avaldusi on olnud 2018-2020 kuni 35 juhtumit aastas. Enamasi ohvriteks tüdrukud või naised. Kuna registreeritud juhtumite arv on väike, siis ei ole hetkel analüüsiks ka piisavalt andmeid, mille alusel süsteemselt hinnata, kas seaduses tuleks midagi muuta. Hetkel on suurem rõhk sellel, et olemasolevaid sätteid paremini rakendada, samuti on fookuses ohvrite abistamine.

Arutelus tõstatus ka küsimus, kui palju on juhtumeid, mis statistikas ei kajastu. Kui vaadata praegu registreeritud juhtumeid, siis teatatakse pigem sellistest juhtumitest, kus avalikus ruumis ohvrile võõras mees käitub ahistavalt. Kui aga ahistamine toimub töö- või ülikoolikollektiivis, kus ohvri ning ahistaja vahel on ka isiklikumad ja/või võimusuhted, siis need juhtumid võivad olla alaraporteeritud

ning parema ülevaate annavad siin sageli uuringud. Statistikaametis on hetkel käimas suhete teemaline uuring, mis uurib seksuaalse vägivalda ja muude vägivallaliikide kohta töö- ja eraelus ning selle tulemusi on oodata 2022. aasta lõpus.

Arutelus toodi ka välja, et selged regulatsioonid organisatsioonide tasandil on äärmiselt olulised. Ühe võimalusena kõrghariduses soolist ja seksuaalset ahistamist paremini reguleerida, toodi välja ka ülikoolide institutsionaalne akrediteerimine. Akrediteerimisel hinnatakse mh organisatsiooni siseseid norme. Seetõttu võiks kutsuda Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri, kes viivad akrediteerimisi läbi ja kes oskavad praegust olukorda ning võimalikke paranduskohti kommenteerida, töörühma koosolekule võimalusi arutama.

Välja toodi ka Horizon programmid kui hoob, mis võimaldab ülikoolidel kohustuslike soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavade kaudu ka soolise ja seksuaalse ahistamise teemat reguleerida. Suur osa ülikoolide tegeleb hetkel nende kavade koostamisega ning siin oleks mõistlik ka ülikoolidel omavahel koostööd teha. See on oluline ka seetõttu, et nii üliõpilased kui ka akadeemiline personal liiguvad ülikoolide vahel, seega võiks regulatsioonid olla ühtsed ning sarnastest põhimõtetest lähtuvad ning üheselt mõistetavad kõigile. ETAG, kes juhib soolise võrdõiguslikkuse kavade koostamist ülikoolides, võiks siin olla soolise võrdõiguslikkuse nõukogu töörühmale arutelupartneriks – millised on võimalused soolise võrdõiguslikkuse plaanidesse paremini hõlmata soolise ja seksuaalse ahistamise selge käsitlus ning kuidas seda ülikoolide üleselt, sisukalt ja mõjusalt teha.

2. Ülle Ernits (RKRN) andis ülevaate, kuidas on edasi liigutud ülikoolidevahelise koostööga regulatsioonide väljatöötamise ning ühisavalduse tegemisega.

- RKRN ja RN avaliku ühisavalduse tegemine – nõukogud on omavahel sel teemal suhelnud ning juunis sai saadetud RKRN poolt RN-le nende poolne tekst, kuid ühisavaldus ei ole sealt hetkel kaugemale jõudnud. Selles osas võtab RKRN initsiatiivi, et uuesti edasised plaanid kokku leppida.
- Samuti oodatakse EÜL-ilt, et nad saadaksid RKRN-le oma ettepanekud, kuid see on hetkel jäänud ilmselt EÜL-i juhtkonna vahetuse taha ning uus EÜL juhatus võtab uuesti küsimuse üles ning lepatakse kokku koostumine RKRN-ga.
- Rakenduskõrgkoolide personalijuhid on liikunud koostöiselt teemaga edasi ning kõik rakenduskõrgkoolid hakkavad üle vaatama oma ülikooli siseseid dokumente eesmärgiga soolise ja seksuaalse ahistamise küsimused seal selgemalt sõnastada.
- Tartu ja Tallinna tervishoiukõrgkoolid teevad hetkel tööheaolu uuringut ning sellest lähtuvaid arengukavasid ning ka seal võimalik soolise ja seksuaalse ahistamise teemasid käsitleda.
- Tervishoiukõrgkoolides on suur osa õpet praktikabaasides ning koolide regulatsioonid sinna ei ulatu. Seetõttu on vaja ka otsida lahendust sellele, kuidas tagada see, et üliõpilastel oleks praktikabaasides turvaline töö- ja õppekeskkond.
- EÜL võiks olla eestvedaja, et tuua ülikoolidesse ka üliõpilastele koolitusi soolise ja seksuaalse ahistamise äratundmise, õiguste jms teemadel.

Arutelu toodi välja, et koolitusi oleks tarvis nii töötajatele kui ka üliõpilastele. Selliseid koolitusi saaks teha ka videolahenduse või veebikursusena ning ka ülikoolide üleselt. Koolitused aitaksid leevendada stigmasid ja väärarusaamu. Üliõpilaste ja personali teadlikkuse tõstmine, informeerimine õigustest, kohustustest ja protsessist, kuidas on teema ülikoolis reguleeritud, aitab luua turvalisemat ja avatumat keskkonda nii soolisest ja seksuaalsest ahistamisest rääkimiseks kui ka võimalike probleemide lahendamiseks. Selliste koolituste korraldamine nõuab koordineerimist, ressursse ning edasist arutelu.

3. Kristin Pintson (EÜL-i juhatuse esindaja) andis ülevaate üliõpilaskonna tegevusest ja edasistest plaanidest (slaidid lisatud).

- EÜL viis 2020 läbi uuringu, mis andis ülevaate soolise ja seksuaalse ahistamise olukorrast kõrgkoolides. Organisatsioonisisene töörühm andis välja seisukohad, mis on huvikaitse aluseks ning mille leiab EÜL kodulehelt. Seisukohad on esitatud varem ka soolise võrdõiguslikkuse nõukogu töörühmas:
https://www.sm.ee/sites/default/files/eul_ettepanekud_sooline_ja_seksuaalne_ahistamine_korghariduses.pdf
- EÜL on kohtunud haridus- ja teadusministriga, et arutada, kas ja kuidas saaks soolise ja seksuaalse ahistamise teemat kajastada halduslepingutes. 17.12 on ministeeriumi kõrgharidusvaldkonnaga uus kohtumine ning siis selgub, kas see teema võiks jõuda halduslepingutesse.
- EÜL-is toimus sel aastal juhtkonnavaheetus ning uus juhatuse liige RN ja RKRN-iga kohtumised, et arutada uuesti nii ülikoolide ühisavalduse kui ka koostöö jätkamise küsimusi.

OTSUSTATI:

- 1. Jätkata arutelu, kuidas edasi liikuda kõrgkoolide ja EÜL koostöös soolise ja seksuaalse ahistamise koolitustega. Koordineeriva rolli võtab EÜL.**
- 2. Otsida võimalusi, kuidas tuua soolise ja seksuaalse ahistamise teemat enam institutsionaalse akrediteerimise ning ülikoolide soolise võrdõiguslikkuse kavade juurde. Soolise ja seksuaalse ahistamise töörühm lepib 2022. aasta alguses kokku EÜL, RN ja RKRN ning nõukogu esindajatega ühise kokkusaamise ETAG-i ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuriga, et seda küsimust arutada.**

/allkirjastatud digitaalselt/

Rainer Kattel
Koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Lee Maripuu
Koosoleku protokollija